

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

49520

Aşağıdaki sorularımın, **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri'de yurttaşların yaşam hakkını, geçim kaynaklarını, temel hak ve özgürlüklerini, ekolojik varlıklarını ve yerel demokratik katılım imkânlarını etkileyen sorunlar uzun yıllardır devam etmektedir. Güvenlik odaklı uygulamalar, ekonomik yoksulluk, kronik işsizlik, mera ve yayla alanlarına erişim, ulaşım güvenliği, madencilik faaliyetleri, orman alanlarındaki tahribat, katı atık yönetimi ve sosyal hizmetlere erişim gibi sorunları farklı tarihlerde Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemine getirdik. Ancak ilgili bakanlıkların yanıtlarında çoğu kez somut sorunların çözümünden ziyade mevzuat hükümlerine, genel uygulamalara ve mevcut proje başlıklarına yer verilmektedir. Bu nedenle Hakkâri'deki sorunların somut veriler, bütçeler, denetimler ve çözüm takvimleri üzerinden ele alınması gerekmektedir.

Yüksekova'ya bağlı Beşbulak köyünde yayla ve mera alanlarının kullanımına ilişkin sorunlar, hayvancılıkla geçinen yurttaşların doğrudan geçim kaynaklarını ilgilendirmektedir. Mera ve yaylalara erişimde yaşanan fiili engeller, yalnızca idari bir sorun değil, üretimin ve kırsal yaşamın sürdürülebilirliği bakımından ekonomik ve sosyal bir sorundur. Dağlıca köyü ve bağlı mezralarda güvenlik gerekçesiyle uygulanan kısıtlamaların ise seyahat ve yerleşme hürriyeti başta olmak üzere tarım, hayvancılık ve günlük yaşam üzerindeki etkilerinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Hakkâri-Van karayolunda meydana gelen ağır trafik kazaları, çığ tehlikesi, heyelan ve altyapı yetersizlikleri bakımından yalnızca sürücü kusuruna dayalı açıklamalar yeterli değildir. Karayolunun teknik güvenliği, riskli güzergâhlar, çığ önleme sistemleri, bakım faaliyetleri ve gerçekleştirilen yatırımların somut sonuçları birlikte değerlendirilmelidir. Bakanlık 2026 yılında Hakkâri'nin ulaşım ve haberleşme altyapısına son 24 yılda 73 milyar liranın üzerinde yatırım yapıldığını açıklamıştır; bu yatırımın güvenlik ve risk azaltma sonuçlarının da ölçülmesi gerekmektedir.

Ekolojik alanda Bakanlığın bize verdiği son yanıtta, 2020-2025 döneminde Hakkâri'de 129 maden ruhsatı verildiği, bunların 90'ının aktif olduğu, 119 arama ve 41 işletme ruhsatı bulunduğu, 2024 yılında ise 12 ruhsatta üretim gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Aynı yanıtta ruhsat sahiplerine ilişkin bazı bilgilerin ticari sır gerekçesiyle açıklanmadığı ifade edilmiştir. Bu durum, Cilo ve Sat Dağları, meralar, su havzaları ve diğer hassas ekolojik alanlar üzerindeki kümülatif etkilerin kamu yararı ve ekolojik güvenlik açısından ayrıca değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Derecik'in Xoşnav köyünde orman kesilerek askeri alanlara taşındığı yönündeki iddialar da etkin biçimde araştırılmalıdır.

Akçalı'daki entegre katı atık tesisinin heyelan nedeniyle zarar görmesi sonrasında ortaya çıkan atık yönetimi ve halk sağlığı sorunu kalıcı çözüm gerektirmektedir. Bakanlığın 8 Haziran 2026 tarihli açıklamasında tesisin tamamen zarar gördüğü ve risklerin azaltılması, yeniden projelendirme, taşınma ve doğaya kazandırma süreçleri için saha çalışmalarının sürdüğü belirtilmiştir.

Çalışma ve sosyal hizmetler bakımından TÜİK'in 2025 verilerinde Hakkari'nin işsizlik oranının yüzde 13,8, istihdam oranının yüzde 32,9 ve işgücüne katılma oranının yüzde 38,1 olması, il özelinde güçlü ve sürekli istihdam politikalarına ihtiyaç bulunduğunu göstermektedir. Genç işsizliği, kadınların yoksulluk ve ekonomik dışlanma riski, sosyal hizmetlere erişim ve intihar vakaları birlikte ele alınmalıdır.

Yerinden yönetim, demokratik katılım, ekolojik adalet, toplumsal cinsiyet eşitliği ve barışçıl yaşam koşulları Hakkari'deki sorunların çözümünde birbirinden kopuk başlıklar olarak değil, yurttaşların bütünlüklü yaşam hakkının unsurları olarak değerlendirilmelidir. Bu yaklaşım, yalnızca idari işlemlerin açıklanmasını değil, sonuç üreten kamusal politikaların hesap verebilirliğini de gerektirir.

Bu çerçevede ilgili bakanlıkların Hakkari'de yaşanan sorunları yalnızca mevzuat hükümleriyle açıklamak yerine; sorunun kapsamını ortaya koyan verileri paylaşması, kamu kaynaklarının kullanımını açıklaması, sorumluluk alanlarını belirlemesi ve yurttaşların yaşam koşullarını iyileştirecek somut adımları takvimlendirmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. TÜİK'in 2025 verilerine göre Hakkari'de işsizlik oranı yüzde 13,8, istihdam oranı yüzde 32,9 ve işgücüne katılma oranı yüzde 38,1'dir. Bu göstergeler doğrultusunda Bakanlığınız Hakkari'yi yapısal işsizlik bakımından öncelikli bir il olarak değerlendirmekte midir?
2. Hakkari'de son beş yılda İŞKUR aracılığıyla düzenlenen işbaşı eğitim, mesleki eğitim, istihdam ve diğer programlara kaç kişi katılmıştır? Program sonrasında kalıcı istihdama geçenlerin sayısı kaçtır?
3. Hakkari'de genç işsizliğinin azaltılması amacıyla il özelinde hazırlanmış ayrı bir istihdam stratejisi veya eylem planı bulunmakta mıdır?
4. Tarım, hayvancılık, arıcılık, küçük üretim ve kooperatifleşmenin istihdam kapasitesini artırmaya yönelik Bakanlıklar arası ortak bir program yürütülmekte midir?
5. Hakkari'de kadınların istihdama katılımını artırmak amacıyla yürütülen programların bütçesi, yararlanıcı sayısı ve kalıcı istihdama dönüşüm oranı nedir?
6. Hakkari'den ekonomik nedenlerle başka illere çalışma amacıyla gerçekleşen göçe ilişkin Bakanlığınızın kullandığı güncel bir veri seti bulunmakta mıdır?
7. Hakkari'de önümüzdeki üç yıl içerisinde yaratılması hedeflenen yeni istihdam sayısı nedir ve bu hedef için ayrılmış kamu kaynağı ne kadardır?